

PĀRSKATS

par Valsts kultūrkapitāla fonda kultūras programmas “Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegāde publiskajām bibliotēkām” īstenošanu 2007.gadā

Jau sesto gadu valsts atbalstu Latvijas pašvaldību publiskajām bibliotēkām sniedz Valsts kultūrkapitāla fonda kultūras programma “Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegāde publiskajām bibliotēkām”. Šī nozīmīgā kultūrpolitikas pasākuma vadmotīvs: *palielināt valsts atbalstu izdevējiem, autoriem, tulkotājiem, pašvaldību pārziņā esošajām publiskajām bibliotēkām, tādējādi veicinot grāmatniecības un izdevējdarbības attīstību, lasīšanas veicināšanu, kā arī informācijas pieejamību.*

2007.gadā Latvijā bija 857 pašvaldību publiskās bibliotēkas. 2007.gadā projektu konkursam vērtēšanai tika iesniegti 296 bibliotēku projekti, no kuriem tika atbalstīti 251 projekts. Iesniegtie projekti kopumā apvienoja 559 publiskās bibliotēkas, jo pēdējos gados daudzi projekti tika rakstīti kā kopprojekti. Tas nozīmē, ka kultūras programmā iesaistītas vairāk kā 2/3 no pašvaldību publiskajām bibliotēkām. Pateicoties šai programmai palielinās pilsētu un lauku pašvaldību publisko bibliotēku grāmatu krājumi, sabiedrības aprītē nonāk jauna informācija, novecojošie izdevumi tiek aizstāti ar jauniem, aktuāliem izdevumiem (īpaši tas attiecas uz enciklopēdiskiem izdevumiem un uzziņu literatūru). VKKF kultūras programmas uzdevumi, protams, joprojām ir aktuāli un īstenojami arī turpmāk.

2007.gadā veiksmīgi darbojas kultūras programmas Ekspertu komisija. Notikušas piecas komisijas sēdes, kurās ir izvērtēti 575 izdevēju iesniegtie darbi un 296 konkursam iesniegtie bibliotēku projekti. Atbilstoši VKKF kultūras programmas konkursa nolikumam, Ekspertu komisija pirmām kārtām atbalstījusi oriģinālliteratūru (aptuveni puse no visa iepirkuma), pārējo iepirkuma daļu sastāda kultūras izdevumi, vārdnīcas, enciklopēdijas, uzziņu literatūra, tulkotā literatūra un bērniem adresētie izdevumi.

2007.gadā tika iepirkti izdevēju piedāvātie darbi (kopā iepirkti 30032 eksemplāri) par 75075,76 Ls, kuri tika sadalīti 251 projektu konkursā uzvarējušai bibliotēkai.

2007.gada laikā īpaši aktīvi savus pieteikumus iesniegušas šādas izdevniecības: „Zvaigzne ABC” (91 izdevumu), „Jumava” (50 izdevumus), „Dienas grāmata” (40 izdevumus), „Atēna” (38 izdevumus), „Kontinents” (30 izdevumus), „Jāņa Rozes apgāds” (25 izdevumus), „Poligrāfijas infocentrs” (22 izdevumus), „Valters un Rapa” un „Tapals” (katrs 21 izdevumu), „Neputns” (19 izdevumus), u.c.

Par VKKF kultūras programmas ietvaros iepirktajiem darbiem visvairāk atalgoti apgādi: “Zvaigzne ABC” (15444,66 Ls); “Jumava” (14209,69 Ls); „Jāņa Rozes apgāds” (9669,12 Ls); „Dienas Grāmata” (7485,02 Ls); “Neputns” (7294,21 Ls); „Antēra” (6009,96 Ls); „Atēna” (5732,68 Ls); „Zinātne” (4559,73 Ls); „Madris” (3516,99 Ls) „Tapals” (3454,93 Ls); „Liels Mazs” (3342,43 Ls); “J.L.V.” (3250,84 Ls); “Valters un Rapa” (3120,92 Ls); „Avots” (3049,56 Ls) u.c.

Pārskats par iepirktajām grāmatām un citiem izdevumiem
2007.gadā

Izdevniecības nosaukums	Piedāvāto darbu nosaukumu skaits	Iepirkšanai atbalstīto darbu nosaukumu skaits	Iepirkto eksemplāru skaits	Iepirkuma summa Ls
Adria Books	1	1	33	165,00
AKA	1	1	105	1260,00
Alis	2	1	105	242,55
Al Secco	1	1	33	363,00
Annele	11	11	1162	1912,03
Antava	1	1	33	132,36
Antēra	8	6	1490	6009,96
Atēna	38	18	876	5732,68
Aurora	1	-	-	-
Avots	13	7	375	3049,56
Dardedze hologrāfija	3	3	1068	2136,00
Daugava	10	8	625	2587,81
Daugava-MS, galerija	2	2	66	363,00
Diena	40	21	1425	7485,02
EVE	7	2	66	243,34
Garā pupa	3	3	503	830,90
Jaunā Daugava	8	-	-	-
Jāņa Rozes apgāds	25	21	2496	9669,12
Izdevēja I.Veide	1	-	-	-
Izdevēja Z.Zandberga	1	1	33	82,50
J.L.V.	15	7	1239	3250,84
Jumava	50	28	2998	14209,69
Karogs3	5	4	132	834,94
Klubs 415	2	1	105	945,00
Kontinents	30	2	138	840,53
Latgales Kultūras centra izdevniecība	9	4	204	698,40
Latvijas Universitāte / VK RNC	9	7	303	1357,81
Lauku Avīze	7	2	712	2434,94
Liels un Mazs	8	7	877	3342,43
Liepājas muzejs	1	1	33	115,50
Liepnieks & Rītups	2	2	66	415,45
Lietišķās informācijas centrs	1	1	33	214,50
Lietusdārzs	2	2	389	1216,32
Mākslas vēstures pētījumu atbalsta fonds	4	4	204	816,00
Madonas poligrāfists	1	-	-	-
Madris	15	8	480	3516,99
Mansards	7	7	375	1870,82

Minerva	1	1	33	82,47
Neputns	19	16	851	7294,21
Norden AB	2	2	66	422,74
Nordik	9	7	554	2466,06
Omnia Mea	2	2	389	956,00
Orbīta	3	1	33	99,00
p-Art	2	1	33	69,30
Pētergailis	8	3	99	807,35
Poligrāfijas infocentrs	22	14	1324	2536,14
Praktiskā grāmata	1	1	33	311,85
Rakstniecības, teātra un mūzikas muzejs	3	3	171	756,00
Rasa	3	2	389	958,35
Sol Vita	6	6	198	968,47
Tapals	21	10	1112	3454,93
Valters un Rapa	21	15	495	3120,92
Zelta grauds	2	2	138	330,47
Zinātne	14	12	1468	4559,73
Zvaigzne ABC	91	51	3864	15444,66
Kopā:	575	344	30032	122983,64

Kultūras programmas tāme 2007. gadā izpildīta šādi:

	Paredzēts (Ls)	Izpildīts (Ls)
Grāmatu u.c izdevumu iepirkumi	122 200,00	122 983,64
Kultūras programmas administrēšana (Ekspertu komisijas locekļu un izpildpersonāla atalgojums; finanšu administrēšana; kancelejas preces un tehniskais nodrošinājums; publicitāte)	7 800,00	7 016,36
Kopā:	130 000,00	130 000,00

Latvijas Nacionālā bibliotēka kā kultūras programmas administrējošā institūcija saņēmusi gan izdevēju, gan bibliotekāru atsauksmes par kultūras programmas īstenošanas gaitu, kā arī priekšlikumus grāmatu un citu izdevumu iepirkuma pilnveidošanai. Pateicoties kultūras programmai aktivizējusies pašvaldību publisko bibliotēku sadarbība krājuma veidošanā un izmantošanā.

Gan izdevēji, gan bibliotekāri atzīst, ka Valsts kultūrkapitāla fonda kultūras programma "Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegāde publiskajām bibliotēkām" ir augstu vērtējama kā būtisks atbalsts literatūras attīstībai un izplatībai, izdevēju rosināšanai, bibliotēku krājumu papildināšanai, lasīšanas veicināšanai.

VKKF kultūras programmas ietvaros iegūto grāmatu popularizēšanas pasākumi: bibliotēku atskaite

Izvērtējot projektā iesaistīto bibliotēku atskaites, atzinīgi novērtējama pasākumu daudzveidība grāmatu popularizēšanā.

- **Ielīmes ar VKKF logo.** Tās tiek ielīmētas katrā grāmatā, bet, piemēram, Talsu rajona Dundagas bibliotēkā tiek ielīmēta arī sava speciālā bibliotēkas uzlīmīte. Limbažu Galvenā bibliotēkā uz grāmatu muguriņām tiek uzlīmētas oranžas krāsas uzlīmes, lai grāmatas īpaši izceltu kopējā grāmatu fonā.
- **Izstādes.** Jaunumu izstādes tiek atkārtotas gandrīz visās bibliotēkās („Atbalsta Valsts Kultūrkapitāla fonds” „Valsts kultūrkapitāla fonds – bibliotēkai” u.c.). Bibliotēkas organizē daudzveidīgas tematiskās izstādes, kurās tiek izmantotas jauniegūtās grāmatas, piemēram, „Gudro grāmatu pasaulē”(Balvu bibliotēkā) „Māksla – mūžīgais aicinājums”; „Apceļosim pasauli” (Dagdas pilsētas bibliotēkā); „Skats uz Latviju caur jaunu grāmatu”; „Latvijas vēsture un šodiena” (Krāslavas rajons); „VKKF Tev” (Burtnieku novada bibliotēkā), „Tu nezini? Enciklopēdija Tev palīdzēs” (Alūksnes rajons). Sagatavotās izstādes ceļo arī uz citām iestādēm, skolām (Cēsu rajons, Daugavpils rajons – izglītības iestādē „Grāmatu mugursoma”, Daugavpils pilsētā – ceļojošā izstāde „Grāmatu asorti”
- **Jauniegvumu apskati.** Notiek gan literāras pēcpusdienas, gan jauno grāmatu dienas. Informācija tiek sniegta kultūras nama pasākumos, klubīšos, tikšanās vakaros. Piemēram, Ikšķiles novada Tīnūžu bibliotēka jauno grāmatu apskatu nolasīja ģimeņu izglītības un atbalstu grupā. Kalnciema pilsētas bibliotēka informēja pensionāru kluba „Sarma” tikšanās vakarā. Amatas novada Līvu bibliotēkai ir sadarbība ar Amatas novada domes sociālās aprūpes nodaļu. Sociālie darbinieki ar grāmatām iepazīstina savus aprūpējamus, līdz ar to gados veciem un slimiem novada iedzīvotājiem ir iespēja saņemt izdevumus. Strazdumuižas kluba rīkotajos svētku pasākumos (Baltā spieķa dienas, 18.novembra, Ziemassvētku, Lieldienu, u.c.).
- **Literārie pasākumi.** Daugavpils rajona Cerīņu bibliotēkā diskusijklubs „Grāmata. Bibliotēka. Mūsdienas” – Skaidrītes Kaldupes daiļrade; Daugavpils rajona Piekraustes bibliotēkā mutvārdu žurnāls „Literārā sviestmaize”. Sadarbībā ar Pārdaugavas bibliotēku izveidota radošā darbnīca „Literārā taka”
- **Sadarbība ar skolām, bērnu darbiem.** Vairākas bibliotēkas ar VKKF jaunieguvumiem skolēnus iepazīstina bibliotēkmācību stundās. Daugavpils bērnu bibliotēka „Zīlīte” vada bibliotēkārās stundas Daugavpils pamatskolas audzēkņiem un grāmatu svētkus „Grāmatu bagātība – mūsu valsts mantojums” Sadarbības loks: pagasta bibliotēka – bērnu darbi, pamatskola. Par jaunieguvumiem bibliotēkas informē skolotājus. Vairākas bibliotēkas organizē priekšā lasīšanu bērniem, piemēram, Tukuma rajona Viesatu bibliotēka, Valmieras rajona Vaidavas pagasta bibliotēka, Jēkabpils rajona Viesītes bibliotēka, u.c.
- **Jauniegvumu saraksti.** Tiek publicēti gan rajonu, gan pagasta izdevumos un vietējā presē. Te jāmin, piemēram, „Alūksnes ziņas”, „Apes ziņas”, „Auseklis” (Limbažu rajona avīze), „Burtnieku Vēstis”, „Dignājas vēstis”, „Ezerzeme” (Dagdas un Krāslavas novada avīze), „Jaunās vēstis” (RCB informatīvajā biļetenā), „Jaunpils vēstis”, „Jēkabpils Vēstnesis”, „Kalnciema ziņas”, „Keguma novada ziņas”, „Lietišķā Latgale”, „Limbažu ziņas”, „Lubānas ziņas”, „Malienas ziņas”, „Mazozolu Vēstis”, „Mežvidu Ziņas”,

- „Ogres Ziņas”, „Rūjienas Vēstnesis”, „Silmalas Dzīve”, „Siguldas elpa”, „Taurupe”, „Varakļonīts”, „Viesītes vēstis”, „Zaubes vēstis” un daudzās citās.
- Saraksti tiek ievietoti visu **bibliotēku mājas lapās**; arī pilsētas domes un rajona padomes mājas lapā, kā arī pagastu mājas lapā. Informācija par jauniegūtajām grāmatām tiek sniegta **vietējā radio**: Cēsu, Siguldas, Strazdumuižas vietējā radio pārraidēs, radio SWH Jēkabpils nodaļas ziņu raidījumos un **TV ziņu apskatos**: Dagdas TV, Daugavpils televīzijā DAUTKOM TV, Ogres TV, Rēzeknes TV, Salaspils, Sēlijas NTV, Siguldas TV, Limbažu TV, Jēkabpils TV, Vidusdaugavas TV ziņu apskatos, u.c.
 - **Citi informācijas veidi**. Bibliotēkas par KKF jaunumiem informē domi vai pagasta vadību, citas iestādes. Ogres rajona Lauberes pagasta bibliotēka rakstveida informāciju izsūta pagasta iestādēm – bērnunamam; pamatskolai; pagasta padomei; mežniecībai. Limbažu rajona Staiceles bibliotēka sagatavo informācijas lapiņas, sadarbojoties ar pastnieci, nogādā pagasta iedzīvotājiem. Daudzas bibliotēkas aktīvākos lasītājus uzaicina telefoniski (Siguldas, Saulkrastu, Zeltiņu pagasta, Rendas pagasta, Lēdurgas pagasta u.c.). Saulkrastu pilsētas bibliotēkas bibliotekāri par jaunieguviem informē pat izbraukuma laikā uz koncertizrādi „Vestsaides stāsts”. Talsu rajona Dundagas bibliotēkas par kultūras programmu izveidojusi bukletīnu.
 - **Latvijas Neredzīgo bibliotēkas** skaņu studijā tiek ieskaņotas un tiražētas audio formātā no Kultūras programmas ietvaros saņemtajām grāmatām. No 2007.gadā iegūtajām grāmatām ir ieskaņotas, piemēram, I.Indrānes „Dievsunīši”, V.Lācis „Purvmale”, A.Grūtups „Ešafots”, A.Kļavis „Rīgas kuprītis”, Z.Mauriņa „Septiņi viesi”, A.Dziļums „Lai neaizmirstam”, A.Briedis „Rokrakstu sabojā rakstot”, I.Freimane „Viršu medus”, J.Osmanis „Zivju vējš”, „Pasakas par bērnu dzīvi”, u.c. Kasetēs ieskaņotās grāmatas tiek tiražētas 14 eksemplāros, kā arī tiek izsūtītas ārzemēs dzīvojošiem lietotājiem (ASV, Kanāda, Zviedrija, Austrālija, Vācija, Igaunija). Audiogrāmatas SBA kārtā saņem Ogres centrālā, Viļķenes pagasta un Salacgrīvas bibliotēka. Latvijas Neredzīgo bibliotēkā notiek grāmatu un dažādu informatīvo materiālu iespiešana Braila rakstā, arī šajā jomā tiek izmantotas VKKF kultūras programmas ietvaros iegūtās grāmatas.
 - **Pasākumi ar grāmatu autoru piedalīšanos**. Sakas novada Pāvilostas bibliotēka tikšanās ar Laimu Muktupāvelu. Ogres Centrālās bibliotēkas lasītāji tikās ar Arnoldu Auziņu, grāmatu par ievērojamiem Latvijas valstsvīriem – Gustavu Zemgalu un Jāni Balodi autoru, Gulbenes bibliotēkā notika tikšanās ar grāmatas „Zigfrīda Meierovica trīs māsas” autoru, žurnālistu Jāni Ūdri, u.c.
 - **Bibliotēku savstarpējā sadarbība**. Bibliotēku atskaitēs uzsvērtā sadarbība. Daudzas bibliotēkas ar jaunieguviem kooperējas ar tuvākajām bibliotēkām. Piemēram, Vecpiebalgas bibliotēka ar Inešu pagastu, Liepupes bibliotēka ar izsniegšanas punktu. Sadarbība starp četrām Saldus rajona Brocēnu novada bibliotēkām, izveidojot pat sadarbības grupu. Limbažu Galvenā bibliotēka – Umurgas un Lādežera bibliotēkām, kas savukārt ceļojošo grāmatu kopu nosūta Lādes bibliotēkai.
 - **Daudzām atskaitēm pievienotas lasītāju atsauksmes**. Piemēram, Alūksnes rajona Zeltiņu pagasta bibliotēkai, Elejas pagasta bibliotēkai, Kalnciema pilsētas bibliotēkai, Daugavpils rajona Naujenes tautas bibliotēkai, Rūjienas pilsētas bibliotēkai, Viesītes bibliotēkai, Nīgrandes pagasta bibliotēkai, Piekrastes bibliotēkai, Vaidavas pagasta bibliotēkai, u.c.

Bibliotekāru vērtējums

Meņģeles pagasta bibliotēkas vadītāja: „Paldies par tik labi atlasītām grāmatām, kas domātas tieši lauku bibliotēkām”; Elejas pagasta bibliotēkas vadītāja: „Konkursa mērķis – sekmēt nacionālās grāmatniecības attīstību un izplatību publiskajās bibliotēkās ir sevi pilnībā attaisnojuši”; Ķeguma novada Tomes bibliotēkas vadītāja: „Šie jaunieguvumi ir būtiska sastāvdaļa bibliotēkas krājuma attīstības koncepcijā līdz 2010.gadam”; Limbažu Galvenās bibliotēkas bibliotekāre: „Esam ļoti pateicīgi VKKF un LNB speciālistiem un ekspertiem par profesionalitāti literatūras atlasē un sadalē, par lielo darba ieguldījumu un entuziasmu šī projekta realizēšanā”; Meirānu pagasta bibliotēkas vadītāja: „Līdz ar šī projekta atbalstīšanu tiek veicināts sabiedrības attīstības izaugsmes process, rosināta iedzīvotāju aktivitāte, novēršot informācijas trūkumu laukos. Valsts Kultūrkapitāla fonda sūtība ir kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana”; arī pēc Ventpils, Gulbenes, Daugavpils u.c. bibliotēku speciālistu viedokļa, šī kultūras programma uzskatāma par labu austvērtīgas literatūras komplektēšanas avotu. Tā nodrošina tās idejas īstenošanu – augstvērtīgas literatūras pieejamību Latvijas pašvaldību publiskajās bibliotēkās.

Lielu ieguldījumu kultūras programmas grāmatu iepirkums dod pašvaldību publiskajām bibliotēkām, konsolidējot tās kopēju resursu veidošanā, palielinot to ieguldījumu cilvēkresursu bagātināšanā un t.s. intelektuālās “pievienotās vērtības” radīšanā visās dzīves jomās. Kultūras programmas rezultātā publiskajām bibliotēkām iegādātie izdevumi kļūst pieejami un izmantojami visai sabiedrībai sekmē Latvijas grāmatniecības attīstību, atbalsta grāmatu autorus, izdevējus, tulkotājus, māksliniekus.